

Holberg's Heltinder

HTML: Du kan justere vindue (klummebredde) og skriftstørrelse i din browser

Redaktion: Bjørn
Andersen

PDF til print:

Forord

Teksten nedenfor stammer fra Holberg's *Heltehistorier* der udkom i 1739 og blev genudgivet i 1742 og 1753 (og flere gange efter Holberg's levetid, fx af Knud Lyne Rahbek og i nyere tid af Henrik Stangerup). De andre Heltehistorier handler om mænd, én af dem om Peter den Store. Holberg blev så glad for sine Heltehistorier - og for sine heltinder - at han nogle år efter udgav en særlig samling *Heltindehistorier*; det var i 1745.

Hensigten med at lægge netop denne tekst på nettet i 2010 er at 'minde' om hvad Holberg skrev om et par vigtige temaer, ikke for at påstå at teksten har en meget nutidig relevans, at den kan bruges *direkte*, men for at gøre det nemmere at få fat i hvad han mente dengang ... for temmelig længe siden ... Teksten er en interessant del af vores historie, hverken mere eller mindre.

Jeg synes ikke det er en god idé at omskrive netop denne tekst til moderne dansk ... Derved forsvinder der et sproghistorisk lag og der ville komme et helt andet i stedet som ville vise sig at være bundet til *vores* tid, forholdene i 2010: Holberg skrev i første halvdel af 1700-tallet det er sandt, sproget var anderledes, men sproget er dog ikke *så* meget anderledes at det ikke kan forstås med en smule besvær. Der skal ikke *så* mange noter til for at man kan få 'sproget' på plads; der skal derimod en del mere til for at man kan forstå det komplekse historiske indhold korrekt, både mht. Zenobia og forholdene på hendes tid og mht. Catharina og forholdene i Rusland - men også mht. forholdene i Danmark: Fjerde Frederik's skafot- og paryktid [se: <http://holberg.nu/paa-tvende-beene.htm>].

Senere i 2010 vil jeg udsende et nr. af holberg.nu om Marie Hvidt's to bøger, romanen om Marie Wulfs og biografien over Frederik 4.

Nogle af Holberg's temaer

1/ 1729: Holberg var op gennem 1720'erne, særligt tydeligt i *Danmarks og Norges Beskrivelse* fra 1729, nået til at den eneste fornuftige måde at styre en moderne stat på - som Danmark ... med visse dele af det sønderjyske og nordtyske ... og Norge med Island og Grønland - var ved at fastholde Enevælden. Holberg ændrede ikke opfattelse i resten af sit liv - tværtimod - men han understregede at der måtte gøres nogle 'ting' for at sikre systemets, statens, indre og ydre styrke og dermed dets overlevelse og videreførelse.

Når Holberg lagde så stor vægt på at man skulle fastholde Enevælden, lå det i at det (efter hans opfattelse) var den *eneste* måde man kunne fastholde en fundamental samfundsmæssig sikkerhed; derfor mente han at der aldrig måtte være tvivl om arvefølgen (successionen). I historierne om Peter den Store og hans gemalinde Catharina fremhævede han at disse store russiske statsledere havde sat sig ud over det 'normale'. Nok havde Peter og Catharina opnået hvad de ville, og han beundrede dem begge for deres politik og deres viljestyrke, men han mente *ikke* at deres fremgangsmåde kunne oversættes til danske forhold; de underliggende forhold var meget forskellige (bl.a. var vankundigheden tydeligvis større mod Øst). Holberg var overordentlig tilfreds med at den dansk-norske arvefølge var lagt fast med Kongeloven fra 1665, hvad der også var en vigtig grund til at han optrykte den fra ende til anden i sit værk fra 1729.

2/ 1739: I den indledende Forberedelse argumenterede Holberg for at sætte kvinderne lige med mændene. Han henviste direkte til sin ældre tekst *Zille Hansdotters Forsvars=Skrift* [[se note til sidst](#)] og gjorde opmærksom på at den tekst var humoristisk eller ironisk ment. Ville man diskutere tingene på humoristisk eller ironisk vis, kunne man gå til det skrift. Dermed fik Holberg skrevet at man ikke skulle lede efter humor eller ironi i Heltehistorier, men om hvad man *rettelig* burde mene.

Holberg brugte en serie af argumenter for og imod. Det var en almindelig regel, skrev han - at en tings 'sande' værdi var dens brugsværdi, endda ikke dens brugsværdi-i-almindelighed men dens aktuelle, meget specifikke brugsværdi.

Mennesker er ikke som ting, så derfor kunne man ikke sige akkurat det samme om dem som om ting. Forskellen syntes for Holberg at være at menneskene har et 'sind', hvad 'ting' ikke har, og at mennesker kunne sætte sig selv til - eller af andre kunne blive sat til - at gøre noget de ikke var egnede til. Her henviste Holberg, påny meget tydeligt, til sin allerførste komedie, *Den politiske Kandestøber* - der handlede om at man af vankundighed kunne omvende en dygtig kandestøber til dårlig borgmester - og tilsvarende den modsatte vej rundt.

Holberg henviste derimod *ikke* til *Jeppe på Bjerget*, hvor der ganske vist også var sket en omvendning, men hvor det tilsyneladende eksperiment gik ud på at undersøge hvad der skete når man forvandlede en *uduelig* bonde til baron. Han forblev uduelig men på en ganske særlig måde; han blev til en 'kløgtig' tyran - lige indtil han blev drukket fuld og skubbet tilbage til sin mødding.

Kandestøberen blev ikke til en tyrann, han blev til en skrupforvirret borgmester der lod sig skubbe omkring som vinden blæste.

Når Holberg henviste til sin *Kandestøber* har han - givetvis - både villet reklamere for sig selv som komedieforfatter og argumenteret for at komediespil - på *hans* manér - kunne have en politisk positiv funktion (i 1739 var det ikke tilladt at sætte teater op i Danmark), men endelig hævdede han - indirekte - at hvad han mente i netop dette stykke udtrykte en invariant, en permanent sandhed.

3/ Når det drejede sig om mennesker, skulle man holde sig til én ting, skrev Holberg meget tydeligt: Man skulle lade hvert menneske følge sin natur. Den menneskelige natur var imidlertid ikke givet én gang for alle, den var stærkt afhængig af hvordan man blev opdraget - og det var det nye ift. omvendingskomedierne, skønt personen Jeppe dog havde ladet tilskuerne forstå at det var omgivelserne der havde gjort ham til drukkenbolt. Kort sagt mente Holberg i *Heltehistorier* at det enkelte menneskes *medfødte natur* satte visse 'rammebetingelser', men at den *realiserede natur* afhang af de omstændigheder man levede under, afhang af hvordan man blev opdraget - og af hvilke erfaringer man høstede undervejs i sit livsforløb.

4/ Holsten, det gottorpske problem: I Catharina-teksten står flere steder om det *meget* intrikate forhold mellem Rusland, Holsten, Sverige og Danmark. Frederik 4' sikrede 'sig' under den Store Nordiske Krig den gottorpske del af Slesvig, men det var først i 1767 og 1773 - altså efter Holberg's død og under Catharina 2' - at der blev indgået en egentlig mageskifteaftale om det Gottorpske problem. [Uddybes senere].

5/ Det tyrkiske problem: Karl 12' af Sverige blev dræbt i 1718 under et angreb på fæstningen Frederiksten i Norge, og den Store Nordiske Krig blev afsluttet. - Efter slaget ved Poltava i 1709 var Karl 12' flygtet til Tyrkiet hvor han havde levet adskillige år 'på tålt ophold'. - Forholdet mellem Tyrkiet og de europæiske lande - ikke mindst det habsburgske rige - var anspændt på Holberg's tid. I 1683 angreb Tyrkerne (Osmanerne) Wien, men blev slået tilbage. I 1689 rykkede en habsburgsk hær den anden vej, ind i det nuværende Kosovo og Makedonien, for at understøtte de ortodokse - også dét forgæves. Den habsburgske styrke blev ledet af general Piccolomini og - efter hans død pga. pest - af den sønderborgske hertugsøn, general Georg Christian Holstein [se evt.: http://da.wikipedia.org/wiki/Georg_Christian_Holstein]. Holberg har skrevet om forholdet til Tyrkerne flere steder, bl.a. i historierne om Peter den Store og om Catharina. Desuden i stærkt ironisk form i komedien om Melampe. [Uddybes senere].

6/ Holberg roste Zenobia, Peter den Store og Catharina for ikke kun at have været endimensionale magtmennesker, men for i høj grad at have engageret sig i boglige og historiske ting eller i videnskabelige emner. Han fremhævede fx at Peter og Catharina havde etableret et Videnskabeligt Akademi i Petersborg - og han gik så vidt som til at nævne fagområderne og nogle af de store navne der var blevet tilkaldt fra forskellige europæiske lande. Måske så Holberg paralleller til de danske forhold? Måske ville han med sine ord forberede

grunden til dét projekt han selv skulle blive engageret i i 1747 - nemlig Akademiet i Sorø?

7/ Holberg berørte et ganske særligt tema i Catharina-historien, Peter den Store's engagement i at finde en nordlig søvej til Asien. Dette tema er særlig interessant eftersom der var en dansker involveret, den berømmelige søfarer Vitus Bering. Men det er også interessant fordi det er med til at sætte et ganske andet projekt i perspektiv, projektmageren Povel Juel's invitation til Zaren om at tage sig kærligt af Grønland. Herom kan man bl.a. læse i min bog om 'Jeppe' (kapitlet *Du Blok og Øxe først skal finde*), se foromtale og link på: <http://holberg.nu/paa-tvende-beene.htm>.

At omtalte Povel Juel blev henrettet på Nytorv i København den 8. marts 1723 er sørgeligt og sandt. Også at den deltagende politimester kort efter rendte af land og rige som en *civiliter mortuus* ... pga. besvigelser mod kongehuset. ... Dengang var der meget længe til at man ville vende op og ned på alle ting og holde international kampdag.

Teksten følger udgaven i *Samlede Skrifter* så tæt som muligt

Samlede Skrifter blev udgivet af Carl S. Petersen i 1931. CSP-udgaven er som originalen fra 1739 trykt i fraktur, også kaldet gotisk skrift eller krøllede bogstaver. Her har jeg omsat teksten til 'normal' skrift, dvs at jeg har trykt den i antikva. På et senere tidspunkt vil jeg omsætte alle de fremmedord hvor Holberg har brugt antikva til *kursiv*. Holberg har trykt nogle steder med **fed skrift**, tilsvarende hér.

Den originale stavemåde og tegnsætning er respekteret, hvad enten den måtte stamme fra Holberg selv eller fra hans bogtrykker. Stavemåden er ikke fuldt konsekvent og adskiller sig på nogle punkter fra dén man bruger nuomstunder. Ord med lighedstegn - fx: Forsvars=Skrift - markerer ord-sammensætninger i originalen.

Korte ordforklaringer m.v. er tilføjet hvor 'tingene' ikke fremgår tydeligt af sammenhængen ... Der er foreløbig kun indlagt nogle få sådanne. Længere forklaringer og henvisninger er anbragt til sidst.

Indhold

Forberedelse

Zenobia

Catharina Alexiewna [Katarina]

Sammenligning

Supplerende litteratur m.v.

Noter

ZENOBIA, CATHARINA ALEXIEWNA.

Forberedelse.

Det er en almindelig Regel, grundet paa den sunde Fornuft, udi alle menneskelige Forretninger, at eftersee ikke saa meget en Tings Priis, Materie og Navn, som dens Beqvemhed til det som skal foretages og udføres, og i den Henseende undertiden at agte Blye højere end Guld, Træe højere end Marmor, og smaa Ting højere end større. Saaledes er vel en Guld=Plade udi meere Priis end et Ark Papir; men naar man skal skrive et Brev, tager man ikke i Betenkning at udvælge det sidste, som det beqvemmeste. Et stort Skib er gemeenligen meere agted end en liden Baad, kand ogsaa gjøre vigtigere Tienester; men naar man skal passere en Flod, udvælger man heller Baaden end Skibet, ja tager heller i saa Fald et Trækar end den beste Kobberkiedel. Man betiener sig heller af en, der har Legemets Kræfter, end af en sindrig Mand, naar der handles om at bære Malt til Møllen, at hugge Brænde, eller andet strængt Arbeide at udføre; agter derimod den sidste højere end den første, naar man trænger til et got Raad. Naar en hver Ting anvendes til sit Brug, er alting nyttigt og intet udi Naturen forgieves; thi, at der findes saa mange unyttige Ting og Personer udi Verden, er ikke Naturens Skyld, men deres, som tage qvid pro qvo [lat.: noget for noget, her nærmest: noget tilsyneladende for noget virkeligt], og heller seer efter Vægt end Beqvemhed. Naar man gjør, som der staar udi Comoedien en habile Kandestøber til Borgemester, og en habile Borgemester igjen til Kandestøber, bliver ved saadan Transformation tvende nyttige Subjecta giorte til uduelige Personer. Man haver seet de fortreffeligste Skrivere ved Promotion til Dommer=Embede at være bleven de elendigste Dommere, de største Prædikantere til de sletteste Biske, de grundigste Philosophi til de udueligste Embedsmænd. Hvorfore man i Embeders Distribution ikke maa eftersee saa meget en Persons Meriter og Duelighed i almindelighed, som dens Beqvemhed til de Ting, som Embedet udfordrer, og hvor det heder: hic Rhodus, hic salta [= hér er Rhodos, hér skal der springes; nærmest: Viis hvad du duer til. Udtrykket kendes hos Æsop - i en lille historie om pralhanse; det er siden brugt af mange forskellige forfattere fx Erasmus af Rotterdam, Hegel og Marx]. Hvor tit bliver ikke en Statsmand beleed af en Bonde, en lærd Person af en Skriverkarl, og en stor Kunstner af en Kokkepige, naar de første gaae uden for deres Sphæra, og bemænge sig med de Forretninger, hvortil de sidste allene have Beqvemhed. Da Cicero adspurdte Apollinis Oracle hvad Studium han skulde slaae sig til, blev ham svaret: **Følg din Natur**. Gid alle vilde efterfølge dette Dictatum; thi i saa Maade vilde der findes faa uduelige Mennesker. Men de fleeste sætte sig imod den Guddommelige Forsyns Direction; og, ligesom der fortælles om de gamle

Titanes, føre Krig med Himmelen, ved at applicere sig til Ting, hvortil de af Naturen ere ikke skabte. En hver Person, en hver Ting maa derfor anvendes til sit Brug; thi det Instrument er best, fom passer sig til det Handverk, og den Plante Sæd er best, som passer sig til den Jord, den Skoe som passer sig til den Fod, og den Hat som passer sig til det Hovet.

Dette er saa klart og demonstratif [= tydeligt demonstreret], at intet fornuftigt Menneske kand tvile derom; thi omendskiønt derved ofte skeer Misbrug, saa bekiender dog enhver, at udi alle Forretninger, Handteringer og Brug man maa betiene sig af de beqvemmeste Middeler. Men u=anseed dette, have dog alle Folk saavel i gamle Dage, som nu omstunder, været eenige i at sætte denne Hoved=Regel til side i Henseende til Qvindekjønnen, og i at dømme den halve Deel af Jordens Indbyggere ubrugelige til vigtige og vanskelige Forretninger. Jeg bekiender sandelig, at alle Mennesker og alle Tidens Samtykke og Overensstemmelse er en Art af Demonstration, og at man derfor burde ansee saadan Anordning, som et naturligt Præceptum, hvis Naturen, som intet gjør forgieves, ikke havde uddeelt sine Gaver til begge Kjønen uden Forskiel. At nægte dette, er at tale imod daglig Erfarenhed. Vel kand herimod indvendes adskillige Ting: 1) At Naturen udi Skabningen selv har distingveret Fruentimmer fra Mands=Personer, og ved et delicat Legeme og Hud samt spæde Lemmer har tilkiendegivet de sidstes Herlighed frem for de første. 2) Ved Børnefødselen, som i det ringeste nogle Uger om Aaret gjør Qvindekjønnen ubeqvemt til mandlige Forretninger. 3) Ved adskillige Tilbøyeligheder, som Ustadighed, Overiilelse, utidig Frygt, Utaalmodighed og andre Skrøbeligheder, som een og anden har merket at findes gemeenligen meere udi det eene end det andet Kjønen.

Hvad det første angaaer, da kand vel ikke nægtes, at det eene Kjønen fødes meere spæddlemmet, og derfor er mindre beqvemt til Arbeide end det andet: man seer ogsaa den samme Forskiel ved Fødselen blant adskillige umælende Creature af et Slag. Men hvis dette Argument for heftigen drives paa, kunde et Fruentimmer maa skee hitte paa saadan Indvending, at, saasom Naturen har distingveret Mænd fra Qvinder udi føre og stærke Lemmer, saa har den derved givet tilkiende, at de første ere fornemmeligen beskikkede til grovt Arbeide, hvortil udfordres Legemets Styrke, og de sidste til subtile Forretninger, som allene komme an paa Sindet; ja, som der stedse behøves Hoveder og Hænder til at opfinde og at exequere, at den da har dømmet de første til at gjøre Plan til Bygningen, og de sidste til at slaae Kalk, hugge Tømmer, og bære Muursteen dertil, at den har beskikket, at de første, som allene have Hoveder, skulde sidde udi Raadet og Retterne, og de sidste, som bryste sig af deres stærke Arme til at exequere deres Domme og Slutninger, ja ordineret hine at udspeculere, hvorledes en Jord best kand forbedres, saaes og plantes, og overdraget de sidste og stærkere det Arbeide at høste og tærsk Kornet. Det synes derfor ikke tienligt at drive for stærkt på dette Argument, hvorimod kand gøres slige og andre Indvendinger, og fornemmeligen siges det: at hvis Naturen har uddeelt Sindets Gaver uden Forskiel til begge Kjønen, og der ofte udi et hvert Land findes Mangel paa beqvemme Hoveder til vigtige Tings Forretninger, hvi da paa eengang i Henseende til Fødselen alleene at udelukke den halve Deel af det menneskelige Kjønen.

Det Argument, som tages af Qvindekjønnets Barnefødsel og de Uleiligheder, som derved følge, synes at være af større Vægt: men det er Spørsmaal, at hvis Fruentimmeret havde anden Optugtelse, om det og ikke skulde have andre Barselsenge? Der ere fundne, og endnu findes Qvinder, som Dagen efter Barnefødselen gaae til deres sædvanlige Arbeide igien, og er det efter Reisendes Vidnesbyrd Brug udi et vist Land, at Konen staaer op, saa snart hun har fød Barnet, og Manden lægger sig i hendes Sted paa Sengen for at modtage Gratulationer. Men jeg sætter, at Naturen udfodrer [= kræver] den Tiid, som Barsel=Qvinder gemeenligen bruge efter Fødselen, saa følger dog deraf intet andet, end at hun bliver udi 6 Uger om Aaret ubeqvem til Forretninger, da derimod mangan Mand, som intet Hoved har, er ubeqvem det heele Aar igiennem; og, naar Beskaffenheden er saadan udi et Huus, kand den Maade ikke være saa daarlig udi ovenmelte Land, og den Mand gjør ikke ilde, der siger til saadan Kone: **Gak strax til Skriver=Bordet igien, medens jeg lægger mig i dit Sted, saa kand begge Ting blive vel forrettede.**

Hvad 3) Fruentimmerets Tilbøyeligheder anbelanger, da kand vel ikke nægtes, at der gemeenligen udi større Grad findes udi Qvindekjønnets de Skrøbeligheder, som forhen [= ovenfor, allerede] ere opregnede. Men der spørges, om de samme flyde af Naturen eller af Vanen og Optugtelsen; her spørges, hvis en ung Pige blev opdragen til mandlige Forretninger, hvis hende blev betroed vigtige Sager, som hun udi Republicquen maatte staae til Ansvar for alleene, hvis hun blev holden til at gjøre Regnskab for hvert et unyttigt Ord hun taledede, hvis Tapperhed blev regnet hende til Dyd, og Frygtagtighed til Last, om man ikke i Steden for Feil og Skrøbeligheder, vilde finde lige saa mange Dyder. Ligesom, hvis Mandkion havde saadan Optugtelse som Fruentimmer, vilde man see mange Dyder forvandlede til Feil og Skrøbeligheder, saa at løs Snak vilde maa skee komme til at hede Mandfolks Sladder, Overiilelse, Mandfolks Skrøbelighed; og ligesom det nu heder, naar en Feil begaaes, at man maa holde et skrøbeligt Qvindemenneske saadant til gode, saa kunde Talemaaden blive saadan: man maa ikke regne saa nøje med en skrøbelig Mandsperson.

Dette siger jeg vilde komme an paa en Prøve, for at see, om ikke Vanen og Optugtelsen confunderes med Naturen, og, hvis det er sandt, hvad som fortælles om de Scythiske Amazones, item de Nordiske Skiold=Møer, da kand man sige at Prøven har været gjort. Jeg vil ikke tale om de Indvendinger mod Fruentimmeret, som findes anførte udi Zille Hansdotters Forsvars=Skrift, saasom de alle ere urimelige og latterlige; men allene henvise Læseren til samme Skrift, hvor de findes besvarede paa den Maade, som de fortiene.

Denne min Critique sigter ikke til at tilegne Fruentimmeret nogen nye Rett, men allene til at vise, at dets Exclusion fra alle vigtige Forretninger er vanskelig at bevise af Fødselen, og at de Argumenter, som gemeenligen bruges, ikke holde Stik. Vil man derimod grunde sin Rett alleene paa Guds Befalning, saa er det ustridigt, at Herredømmet tilkommer Manden, hvorvel deraf intet andet kand infereres, end at en Huusfader er Hoved for Familien, hvilket og i alle Maader er overensstemmende med Naturens Lov, som forkaster alle to=hoved Regiment [= tvedelte, to-delte styreformere]. Men deraf flyder just ikke, at Fruentimmeret bør udelukkes fra alle vigtige Forretninger, tvertimod, den sunde Fornuft recommenderer hertil de Beqvemmeste, og en hver Mand gjør viisligen, der

overdrager sin Kone det, som hun kand gjøre bedre end han selv. Hvad kunde vel synes unaturligere og meere ugrundet end saadan Lov, at ingen, som var fød med en Vorte paa Kinden, maatte betroes noget Embede, i hvad Capacitet han end kunde beraabe sig paa? Eller, at alle de, som havde rødt Haar, ikke maatte forvalte deres egne Midler, endskiønt de besadde den største oeconomiske Viisdom? Ligesaa ilde grundet synes Fruentimmerets Exclusion fra vigtige Forretninger og dets stedsvarende [= permanente, evigt-varende] Umyndighed at være. Verden taber intet ved at lade dem give Raad og dømme, som har best Forstand, og at lade dem føre Oeconomie, som haver mest Indsigt og Agtsomhed, den maa hede Peder eller Maria, den maa være sort eller hvid. Det er ellers forunderligt, at man udi de mindste Ting holder saa stærkt over denne vedtagne Skik, men dispenserer derudi i de allervigtigste Ting. Udi alle borgerlige Love maa en Jomfrue, hvor meget hun end tiltager udi Alder og Forstand, stedse være umyndig, og en fornuftig Enke, der udi hendes Ægteskab har ladet see Prøver paa Oeconomie, maa efter en fordrukken og daarlig Mands Død, som hun selv har regieret tillige med det heele Huus, intet Vigtigt foretage uden hendes Curators Samtykke og Villie. Udi alle Konge=Love derimod antages den nærmeste Prinsesse af Blod til Regimente udi en Prindses umyndige Aar, og til regierende Førstinde, naar ingen Prinds er; saa at paa den eene Side et Fruentimmer ikke betroes en Tønde Hartkorns Forvaltning, og paa den anden Side overdrages et heelt Riges og Keiserdoms Administration.

Jeg for min Part disputerer Mandkiønnet ikke den Rett, hvis lovlige Adkomst det beviser af nogle 1000 Aars upaaankede Possession. Jeg viser allene, hvad derimod kunde siges, hvis Fruentimmer bemengede sig meere med at skrive Bøger, og tog sig for at commentere over juridiske og moralske Materier. Mit Sigte er ikke herved at opmuntre Qvinder til at vindicere sig nogen Rett [vindicere sig Rett = påberåbe sig nogen ret, kræve nogen ret], men at formane Mænd ikke at tale for prægtigt om deres Herlighed, og at grunde den paa Naturen. Jeg følger ogsaa herudi mit Naturel [? rekursiv/cyklisk tolkning], som gemeenligen er at tage det svageste Parti [hvor kommer dét fra?], hvilket jeg holder for at være en god og ærlig, skiønt jeg har befundet, at det ikke altid er en nyttig Qvalitet. Jeg sigter endelig herved til at temperere [= dæmpe, nedjustere] visse Skribenteres bittre Satires mod Qvindekønnet, hvilket de ved alle Leiligheder afmale med sorteste Farve, og tillægger alle Feil, som naturlige Skrøbeligheder, ey eftertænkende, at en hver Mand ved qvindagtig Optugtelse og Information opklækker sine Døttte til qvindagtige Feil og til de Skrøbeligheder, som han siden selv beleer og censurerer. Man har jo seet Fruentimmer ved mandlig Optugtelse at have faaet mandlige Qvaliteter; ja det som meere er, man haver seet mange at have overvundet Optugtelsen, og at være blevne til Heroinder. En Semiramis, en Nitocris, en Margaretha, en Elisabeth, en Zenobia, en Catharina, og utallige andre bevise saadant med deres Exempler. Og haver jeg til Beviis herpaa givet de tvende sidstes Portraits udi efterfølgende korte Historie.

ZENOBIA.

Om denne berømelige Dames Herkomst findes intet antegned. Hun bliver paa nogle Medailler kalden Septimia Zenobia, hvoraf man skulde tænke, at hun nedsteg fra Keiser Septimio Severo. Men hun var ingen Romer. Hun foregav sig at nedstamme fra de Ægyptiske Konger, nemlig Ptolomeer og Cleopatrer; hvorom dog intet et beviisligt: det veed man dog, at førend hun blev gift med Odenato, passerede hun for den ædelste og tilligemed kiønneste Dame udi Orienten. Blant de 30 Mænd, som rebellerede under Keiser Gallieno, var een ved Navn Odenatus, hvilken tog sig først Titel af Konge af Palmyra, og siden, da han undertvang sig moxen [= næsten] heele Orienten, lod sig kalde Romersk Keiser og Augustus. Han tog til Ægte denne Zenobia, og holdes det for, at han ved hendes Raad og Hielp gjorde saa store Ting, og at hun i Tapperhed og Forstand langt overgik ham selv.

Odenati Bedrifter vare disse: Da Keiser Valerianus var bleven fangen af den Persiske Konge, og de Romerske Provincier udi Orienten geraadede derover udi yderste Forvirrelse, antog Odenatus sig de betrængte Lande, og, efter at han havde ladet sig udraabe for Konge udi Orienten, fik han en Krigshær paa Beenene, og tillige med sin Hustrue Zenobia og Sønner rykte mod Persien, og erobrede Nisibis [se evt. i Wikipedia eller tilsvarende under: Nusaybin], samt de fleste Steder udi Orienten tillige med heele Mesopotamien. Derefter overvandt han den grumme Persiske Konge Sapor [på persisk betyder 'sapor' 'kongesøn', på latin noget ganske andet, nemlig 'smag' eller 'noget der giver smag'; om der er en dybere sproghistorisk sammenhæng véd jeg ikke; Holberg kendte til de militære begreber 'sapør' [s.] og 'sapere' [v.], minelægger og underminere], og tvang ham til at flygte til Ctesiphon. Dette maae man bekiende, var et stort Verk, naar man eftertænker hvor forskrekkelig den Persiske Magt var paa de Tider.

Efter at Odonatus havde forrettet saa store Ting, og bestyrket Orienten, blev han tillige med hans Søn Herode ihjelslagen af en ved Navn Mæonio, hvilken derpaa bemægtigede sig Regimentet [= styret, regeringsmagten]. Men hans Regiering varede ikkun kort; thi at omkomme Odenatum, og lade hans Hustrue Zenobia, leve, var ikke andet end at forflytte Regimentet fra en tapper og hurtig Konge til en Dronning, der endda var begaved med større Qvaliteter; thi det er u=vist, om Odonatus havde forrettet saa store Ting, hvis denne forunderlige Dame ikke havde gaaet ham til Haande.

Efter Odonati Død, som skeede i det Aar 267, lod Zenobia beklæde sine tre Sønner med Keiserlige Ornamenten, og give dem Titel af Augusti, hvilket sees af deres Medailler; og, paa det de kunde have des meere Anseelse af Romerske Keisere, tilholdt hun dem stedse at tale Latin eller Romersk; men, som de endda vare gandske unge, førte hun selv Regimentet under den Titel af Orientens Dronning, brugte Keiserlige Ornamenten, og lod sætte sine Regierings Aar paa de Medailler, som bleve slagne.

Udi denne Tilstand regierede hun under de tre Romerske Keisere, Gallieno, Claudio og Aureliano med lige saadan Berømmelse og Myndighed, som den største Regent, og efterat hun havde overvundet Heraclianum Gallieni Anfører [her er et eksempel på at Holberg bøjer latinske navne; betydningen er: overvundet Aurelius Heraclianus, Gallienus' anfører - se evt. nærmere i den

engelske udgave af Wikipedia], blev hun Mester over den største Deel af Orienten. Udi Claudii Tid, da samme Keiser havde at bestille med de Gothen, bragte hun ogsaa Ægypten under sit Herredom. Til at erobre dette store Rige, gav hende Anledning en Ægyptier ved Navn Timogenes. Efter at hun havde faaet en Krigshær paa Beenene af 70000 Syrer og Palmyrianer, affærdigede [= sendte] hun Zabdas til Ægypten med samme Krigshær. Ægypterne mødte ham med 50000 Mænd, og blev et stort og blodigt Slag holdet, hvor udi Zenobiæ Folk erholdte Seyer, undertvunge Ægypten, og efterlode en Besætning af 5000 Mænd.

Ved et saa mægtigt Riges Erobring som Zenobiæ Navn udi høyeste Anseelse: og vidste hun saaledes at conservere sig og sin Myndighed blant de Orientaliske Førster, at hverken Araber, Saracener eller Armenier turde bevæge sig mod hende; men de samme stode hende heller af all Magt bi udi den Krig, som hun fik siden med Keiser Aureliano.

Udi Begyndelsen af denne Keisers Regiering lod hun sig ikke nøye med at herske over Ægypten, Syrien og en stor Deel af lille Asien, men søgte ogsaa at bemægtige sig Bithynien og Chalcedonien. Zosimus [dvs historikeren Zosimus] siger vel, at Indbyggerne veigrede sig ved at underkaste sig hendes Herredom, men det synes af Vopisco [[se note til sidst](#)], at de vare hende underdanige til Aureliani Ankomst. Bemeldte Keiser, efter at han ved mange store Seyer havde bestyrket det Rømerske Herredom, begav han sig til Asien for at bestride Zenobia, hvor han bemægtigede sig den Stad Thyana og gjorde sig Mester over alting indtil Antiochia. Zenobia, som merkede, at dette Tog sigtede paa hende, forsømmede intet paa sin Side, men tillige med hendes Allierede gik den Keiserlige Magt i møde.

Da blev holdet et stort Slag. Zenobia havde bedre Forraad paa Skyde=Gevær [skydevåben af typerne spyd, buer-og-pile] og Rytterie, og derfor i Begyndelsen havde saadan Fordeel, at Aureliani Rytterie begyndte at see sig om Flugten. Keiseren, som saadant merkede, befoel [= befalede] dem da selv at vige tilbage, indtil de Palmyrener, som vare tungt bevæbnede, havde udmatted sig. Dette Paafund lykkedes: thi da Palmyrenerne vare blevne trætte, vendede Romerne sig om igjen, og gjorde et stort Nederlag paa deres Fiender, og tvunge dem omsider at tage Flugten til Antiochia. Vopiscus tilskriver denne Seyer et Mirakel, sigende, at en guddommelig Gestalt lod sig see udi Slaget, som opmuntrede Romerne til at figte [= kæmpe], hvorved han synes at flattere denne Keiser, skjønt han havde gjort ham større Tieneste ved at blive ved Sandheden, og tilskrevet Seyeren Aureliani gode Anstalter.

Zenobia, som efter dette Slag frygtede, endten ikke at blive indladen udi Antiochia, eller at blive overfalden af Indbyggerne, naar de finge [= fik] dette Nederlag at vide, lod forklæde en Person, som lignede Aureliano, og bildte dem ind, at det var Keiseren, som hun havde fanget. Derved fik hun Leilighed at retirere sig til Emessa. Aurelianus kom kort derefter til Antiochia, og derfra rykkede strax mod Emessa, for ikke at give Zenobiæ Tid til at samle nye Kræfter. Men han fandt der en Krigshær af Palmyrener, som camperede uden for Staden, og bestoed af 70000 Mænd under deres Anfører Zabdas. Aurelianus tog da ikke i Betænkning at levere et Feltslag. Udi Begyndelsen af dette Slag

triumpherede de Palmyrener, og det Romerske Rytterie blev kuldkasted. Men da Palmyrenerne med Hidsighed forfuldte de Flygtige, brød Aureliani Fodfolk dem ind udi Flanken, og derved erholdt Seyer.

Saasom nu Zenobia udi dette Slag havde tabt sine beste Folk, og hun frygtede, at Indbyggerne udi Emessa vilde tage Romersk Parti, tog hun sin tilflugt til Palmyra, og der indsluttede sig. Aurelianus bemægtigede sig derpaa uden Møye Emessa, og rykkede mod Palmyra, hvilken var een af de rigeste og anseeligste Stæder udi Syrien, og udi Zenobiæ Tid var kommen til sin største Herlighed, og gjort til Hovedstaden i Orienten. Den fører nu omstunder navn af Faid. Zenobia havde anvendt all Omhu paa at bestyrke den, og forsyne den med fornødne Ting til at udstaae en Beleiring. Hun ventede og [= også] Hielpe=Tropper af Perser, Armenier og Saracener. Men hvad man mest stolede paa var Stadens Situation [= geografisk-fysiske placering, jf. evt. engelsk]; thi den var omringed med øde og sandagtige Steder, saa at det var vanskeligt for en Krigshær længe at subsistere [= holde stand, leve, jf. evt. 'subsistensmidler'] sammesteds. Men jo større Vanskelighederne vare, jo meere opmuntredes Keiseren til at fortsætte sit Forehavende. Det vilde ogsaa være haanligt for ham, som en stor Seyerherre, at lade sig drive tilbage af en Qvinde. Han befoel derfor de omliggende Folk at forsyne sig med Levenets Midler, og derpaa greb Staden med all Magt an.

Udi denne Beleiring vovede han sin høye Person saa yderligen, at han blev saaret af en Piil. Zenobia forsvarede sig med ikke mindre Tapperhed, havende for Øyene hendes forrige store Bedrifter og den Haanhed, som hun vilde undergaae [= gennemgå; 'undergå' havde, har en række bi-betydninger, se evt. ODS: <http://ordnet.dk/ods/> - tast: undergaa] ved at føres i Triumph udi Rom, hvilket var alle Fangers Skiebne. Efterat Beleiringen havde varet en Tid lang, begyndte Keiseren omsider at blive kied deraf, og derfor affærdigede [= sendte] en Skrivelse til Zenobia, hvorudi han formanede hende til at overgive sig, forsikrende hende, at hun skulde spares paa Livet, og Staden skulde beholde sine gamle Friheder. Brevet var skrevet paa Græsk, hvilket hun besvarede paa Syrisk saaledes: **at det var ikke ved Skrivelser man tvang Folk til at overgive sig. I vide vel, at den Ægyptiske Dronning Cleopatra vilde heller døe, end lade sig føre fangen til Rom.** De Romere kaldede saadant at triumphere, og bestoed en Triumph derudi, at de Fangne, saavel Regientere selv, som andre bleve førte bundne igiennem Roms Gader ved Seyerherrens Triumph=Vogn. Dette holdte Romerne for et hærligt Paafund, hvorved Generalerne opmuntredes til Helte=Gierninger, skjønt man paa den anden Side kand sige, at det bragte deres Fiender til Fortvivlelse, og at forsvare sig med des større Haardnakkenhed. Dette drev den store Mithridatem og mange andre til at figte [= kæmpe] til det Yderste, og endeligen [= til sidst] tage Livet af sig selv, og beloe derfor Paulus Æmilius den Macedonske Konge, at han af Kierlighed til Livet, underkastede sig den Haanhed at føres i Triumph.

Aurelianus blev af Zenobiæ kiekke Svar saa ophidset, at han fordoblede sine Kræfter mod Staden. Hvad som ham mest stoed for Øyene, var den Hielp, som hun ventede. Der ankom ogsaa virkeligen en Hob Persianer til Undsætning: men Aurelianus overvandt dem udi et stort Slag, og derved betog den beleirede Stad all Forhaabning til Undsætning. Han drev derpaa med saadan Iver paa

Beleiringen, at Zenobia begyndte selv at desperere om [= miste modet mht.] sine Sager; thi den samme Mangel paa Levnets Midler, som var udi den Romerske Krigshær, var ogsaa udi Staden. Man holdt derfor fornødent, at hun forlod Palmyra hemmeligen, og begav sig til Persien for der at tilvejebringe videre Undsætning. Dette Raad blev efterfuldt, og hun tog Flugten med nogle Cameeler. Men som Keiseren fik Kundskab herom, betienede han sig af sin sædvanlige Hurtighed, og skikkede nogle Ryttere efter hende. Disse naaede hende, just da hun stod færdig til at passere den Flod Euphrates: saa at hun der blev greben, og bragt til Aurelianium, hos hvilken dette opvakte stor Glæde, saasom han derved agtede sig allerførst at være bleven Mester af Orienten.

Da Zenobia blev bragt udi hans Nærværelse, adspurte han hende, hvorledes hun havde understaaet sig til at føre Krig med de Romerske Keisere. Zenobia svarede ham herpaa med en Dristighed, som var blandet med Politesse, nemlig, at hun vidste sig ikke at have ført Krig med meere end een Romerske Keiser: thi Gallienus og de andre, som vare ham lige, fortienede ikke saa stort Navn. Det er troeligt, at han ingen Mishag fandt udi dette Svar. Den paafølgende Medfart viiser ogsaa, hvor høye Tanker han havde fattet om denne berømmelige Dame.

Han erobrede strax derpaa Palmyra tillige med andre Provincier, og, efter at han havde sat Keiserdommet udi sin forrige Stand, holdt han et triumpherende Indtog udi Rom. Det rareste [= mest påfaldende] udi denne Triumph, og hvorpaa alles Øyne vare henvendte, var Zenobia, som blev ført bunden med Guldlænker, hvilke andre bare. Hun selv var saa betyngnet med Perler, at hun undertiden maatte staae stille, for at hvile sig. En Deel Soldater havde forlangt, at man strax skulde straffe hende paa Livet: men Aurelianus holdt det for ubilligt at handle saaledes med en heroisk Dame, helst saasom hun udi Keiserdommets forvirrede Tilstand havde beskyttet Provincierne mod de Orientaliske Folk.

Efter at Triumphen var til Ende, lod Keiseren hende tractere, som en fornemme Romersk Dame, og gav hende til Underholdning [= at leve af, underhold kendes i udtrykket 'underholdsbidrag'] et stykke Land ved Tivoli, som siden blev længe kaldet efter Zenobia. Han havde ogsaa Omsorg for hendes Børn, og giftede hendes Døttre med fornemme Romere. Nogle sige, at han selv tog een af dem. Hendes Afkom florerede udi Rom indtil Enden af det fjerde Seculo [= århundrede], og meene nogle, at St. Zenobius, Biskoppen af Florentz, som levede udi St. Ambrosii Tid, var af hendes Afkom. Dette er en kort Begreb af denne berømmelige Dronnings Historie. Nu rester at tale noget om hendes personlige Qualiteter. Hun var opdragen ved Jagten, hvorudover man gemeenligen saae hende til Hæst, skønt hun undertiden fulgte Krigshæren til Fods nogle Miile paa een gang tillige. Hendes Inclination [= tilbøjelighed, jf. evt. engelsk] var fornemmelig til Krigssager, dog forsømede hun ikke derover boglige Konster. Hun forstod i Fuldkommenhed det Ægyptiske Sprog, iligemaade Græsk, kunde tale Latin, og var saa beløben udi den Ægyptiske og Orientaliske Historie, saa at der siges at hun selv har skrevet et kort Begreb derover. Hendes Lære=mester udi det Græske Sprog var den bekiendte Sophist Longinus, hvilken efter Palmyræ Erobring med adskillige andre maatte rekke Halsen [[se note til sidst](#)].

Hvad hendes Religion angik, da, som hun saa meget favoriserede den Antiochiske Bisp Paulo Samosateno, skulde man tænke, at hun var Christen; men man kand lige saa lidet deraf slutte, at hun var Christen, som at Aurelianus var orthodox, efterdi han beskyttede Bisperne af den Nicæniske Bekiendelse mod samme Paulum. Dette eene med det andet skeede af politiske Aarsager. Det synes ellers, at Zenobia har bekiendt [dvs: bekendt sig til] den Jødiske Religion, og, hvis saa er, kand man fatte des bedre, hvi hun favorisered den Antiochiske Bisp mod de orthodoxe Lærere, efterdi hans Meening om Christi Person nærmede sig til den Jødiske Troe.

Udi de Seyervindinger, som Odonatus erholdt, havde hun stor Part, og meenes der, at hun langt overgik ham i Tapperhed. Hun handhævede Justitien, og straffede Misgierninger uden Naade. Derimod var hun mild og naadig mod de Gode, og belønnede rigelig Velgierninger. Hun var prægtig i sin Opførsel, og imiterede derudi de Romerske Keisere, skjønt hun for sin egen Person førde et indgetogent [= tilbagetrukket] Levned. Det, som i sær antegnes, som heel merkeligt [= bemærkelsesværdigt] hos denne berømmelige Dronning, er, at hun ikke tilstedede hendes Mand at have legemlig Omgjængelse med sig, naar hun havde undfanget; et rart [= sjældent] Exempel paa Kydskhed, og som faa Ægtefolk ville underkaste sig, saasom fast [= omtrent, se ODS, 'fast' som adverbium: <http://ordnet.dk/ods/opslag?id=441648>] ingen gifter sig udi den Henseende, som Zenobia, nemlig alleene for at avle Børn.

Men med disse Oualiteter havde hun og sine Feil; thi hun vilde adoreres [= æres, tiljubles, *måske* i betydningen: 'tilbedes'?] af sine Undersaattere, som de Persiske Konger. Hun gjorde ogsaa undertiden Exces af Drik, ikke af Kierlighed til Viin, men for at lade see, at hun kunde drikke Mands Personer til Sengs. Nogle tillægge hende ogsaa Penge=Gierighed; og holde fore, at hun lod omkomme hendes Stedsøn, for at bane sine egne Sønner Vey til Thronen.

Hvad Legemets Skikkelse angaaer, da giver [= gengiver, beskriver] Trebellius Pollio hendes Portrait saaledes: Hun havde et sortagtigt Ansigt, levende og sorte Øyen, og i almindelighed en utroelig skøn Skabning, hendes Hænder vare saa hvide, at man kunde tage dem for Perler. Hendes Stemme var klar og mandig.

Hvad Tanker Aurelianus havde om denne Dame, dees deraf. Da nogle bebreidede ham at han triumpherede over en Qvinde, skikkede han et Forsvars=Skrift til Rom, saa lydende: **Jeg hører, at nogle ville formindske min Ære, saasom jeg triumpherer over en Qvinde. Men de, som tale saaledes, skulle heller berømme denne min Gierning, dersom de vidste, hvad for en Qvinde Zenobia er, hvor fornuftig hun er udi hendes Raad og Anslag, hvor bestandig i hendes Idrætter [= gerninger, handlinger], hvor ærbar og myndig mod Krigsfolket, hvor beleven og mild, og derimod hvor streng hun er efter Tidernes Fornødenhed. Jeg kand sige, at det er hendes Verk, at Odenatus overvandt Persianerne, og forfuldte Kong Saporem, indtil Hovedstaden Ctesiphon. Jeg kand sige, at hendes Myndighed har været saa stor udi Ægypten og Orienten, at hverken Araber, Saracener eller Armenier have turt bevæge sig. Jeg havde ikke**

sparet hendes Liv, hvis jeg ikke havde vidst, at hun ved at befordre sine egne og sine Børns Sager tillige havde gjort det Romerske Herredom Tieneste. Hvis det er Skam for mig at føre saadan Qvinde i Triumph, hvad maa man da dømme om mine Formænd, om Gallieno, under hvilken hun beskyttede de Lande, som hun havde erobret, og om Claudio, som maatte lade hende fare urørt. Dette er Indholden af Keiser Aureliani Forsvars=Skrift, som viser, at den Seyer var ikke liden, som han havde erholdet over saadan Fiende.

CATHARINA ALEXIEWNA.

Denne Heroinde er af ringe Herkomst, fød udi Lifland i den Stad Dorpt, og kalden Marthe. Hendes Moder var fra en Landsbye kalden Ringen, som tilhørede en Edelmand ved Navn Rose, der længe var i Svensk Tieneste. Da hendes Moder ved Døden afgik, kom hun i Huus at være hos en Luthersk Præst, hvor hun blev meget slet opdragen. Der fattede Kierlighed til hende en Under=Officerer, som begierede hende til Hustrue. Nogle sige, at hun blev virkeligen gift med samme Under=Officerer: andre derimod, at det kom ikke til Ægteskab, og at Prinds Menzиков fik hende at see, da hun endda ikkun var forlovet, og tog hende til sig. Dette var det første Trin til hendes Lykke; thi, som den unge Marthe havde faaet Adgang til Prindsesse Menzиков, fik Czaren der Leilighed at see hende. Hans Czariske Majestæt fandt strax noget som var ugemeent [= usædvanligt] hos hende, og derfor engang sagde til Prindsen: **Forvar [= Overlad] mig denne Pige.** De Tanker, han havde fattet om hendes Dyd og Forstand, tog meer og meer til, saa at han omsider besluttede at tage hende til Ægte, hvilket ogsaa skeede 1707, hvorvel saadant Ægteskab blev ikke kundgiort førend Aar 1711, da hans Czariske Majestet lavede sig til at rykke mod Tyrken. Udi denne Krig lod denne nye og unge Czarinde see de første Prøver paa sin store Forstand; thi da den Czariske Krigshær ved Pruth, som bekiendt er, var bragt til den Yderlighed, at den tillige med Czaren efter all Anseelse [her = formodning] maatte falde udi Tyrkens Hænder, eller omkomme af Hunger, tog hun sig paa at arbeide paa en Fred med den Tyrkiske Vizir, og en deel ved gode Ord, endeel ved Penge (thi hun skildte sig til den Ende ved alle sine Juveler) bragte det saa vit, at den eenfoldige eller gierrige [= begærlige] Vizir indgik en taalelig Fred med Czaren [= en acceptabel fred med Czaren ... muligvis mener Holberg 'acceptabel' sét under Czarens synsvinkel?], endskiønt saavel den Polske General Poniatowsky, som Kongen af Sverrig selv med Hænder og Fødder satte sig derimod. Herudover gav Czaren hende selv saadant Vidnesbyrd: **Czarinden har været os til stor Hielp udi alle slags Farligheder i den sidste Krig, besynderlig [= især] udi det Slag mod Tyrkerne ved den Flod Pruth, hvor vor Krigshær, som var bragt til 22000 Mænd, havde at bestille med 200000 Tyrker. Udi denne Tilstand lod hun see Prøver paa hendes Hierte, Troeskab og Nidkierhed, saa at det er bleven bekiendt blant den heele Krigshær og over det heele Land.**

Fra den Tid bar hans Majestet stedse saadan Tillid til Czarinden, at han udi

alting fuldte hendes Raad, hvorudover han tog hende med sig paa sine Reiser til Tydskland, Dannemark og Holland. Ved deres Tilbagekomst blev Czarovitzens [= Czarens søns] Process giordt, hvorom er taled udi Czarens Historie [[se note til sidst](#)]. En Deel har villet tilskrive Hende det Had, som Czaren fattede til sin Søn, og at hun befordrede hans Undergang for sin egen Sikkerheds skyld i Fremtiden, og for at bane sig Vey til Thronen for hendes egne Børn: men det er noget, som beroer alleene paa Gisninger. Dog synes det, at ved hendes Raad Czaren forandrede siden Successions=Retten, i det han gik den ulyksalige Czarovitzes Søn forbi, og besluttede at lade Kronen til hendes egen Søn Petrovitz; iligemaade, at hun efter samme Prindses hastige Død var Aarsag til den bekiendte Forordning, datered Preobrasinski den 5te Februarii 1722, hvorudi han gav tilkiende, sig ikke at vilde være forbunden til nogen vis Successions=Rett, men vilde overlade Regieringen til den, som kunde være dygtigst og beqvemmost dertil, hvilken Forordning geistlige og verdslige Stænder maatte ved Eed forpligte sig at efterleve. Der findes mange, der have roeset dette Czarens Foretagende; men de samme have kun ladet see en liden Kundskab i politiske Sager; thi Arve=Succession er indstifted allevegne i Verden for Regieringens Sikkerhed, og for at forekomme Oprør og Uroelighed efter en Konges Død; saa at det er sikkere, at Regieringen uden Strid falder til en svag Prinds, som ved Fødselen er berettiged dertil, end til en Undersaat, hvilken, hvor høyt begaved han end kand være, aldrig bliver tagen for fulde, saa at det blotte Navn af en fød Prinds holder Undersaatterne meer i ave, end den konstigste Statsmand, som er en privat Person. Ja den indpræntede Ærbødighed, som Undersaatterne har for det regierende Huus og det Kongelige Blod, er en Regierings fornemste Styrke. I det øvrige kand man see, at denne Forordning sigtede mest til at spille Czarinden Zepter og Krone i Hænderne, hvilket og skeede.

Førend Czarens Død arbeidede denne kloge Czarinde paa at bestyrke sig med Svogerskab, og til den ende søgte at foreene sig med det Holsteenske Huus, og at gifte en af sine Døttre med den unge Hertug af Holsteen. Hvorudi hun ogsaa fandt Bifald hos hans Czariske Majestet. Herudaf reise sig de mange Bevægelse, hun stedse gjorde sig for samme Hertug, og herpaa grunder sig den Kaaldsindighed [= indifference], som siden Stedse var imellem Dannemark og Moscovien, efterdi hun endeligen vilde have Hertugen satt i de Lande igien, som Kongen af Dannemark havde sequestreret [= lagt ind under *sit* herredømme, jf. evt. engelsk], og endeligen bekommet til Eyendom, saa at dette Rige [dvs det danske rige] derudover levede ideligen i Usikkerhed indtil hendes Død, da Regieringen blev forandred, Svogerskabet fik en Ende, og hendes Favorit Prinds Menzikov kom i Unaade.

Saaledes vidste denne habile Czarinde at bruge Tiden til sin Bestyrkelse og Høyheds Forfremmelse, og efterat hun saaledes havde røddet af Veyen alt, hvad som kunde være hendes store Forsæt hinderligt [= forhindre hendes forsæt, hendes plan], blev hun endelig [= til sidst] efter Czarens Død med all Verdens Forundring Regierende Czarinde udi Moscovien. Ja det som mest forunderligt var, er at saadant skeede uden Bevægelse, og at hun regierede disse store vitløftige Lande (som endogsaa under de største Regentere havde været mange Uroeligheder underkastede) uden Oprør indtil sin Døds Dag, hvilket tilstrækkeligen giver tilkiende, hvilke store Sindets Gaver hun haver

haft.

Saa snart Czaren var død 1725, og hun af alle var bleven samtykt [= accepteret som] regierende Czarinde, da for at bestyrke sit Regimente, hvortil hun havde banet sig Vey med saadan Viisdom, lod hun udgaae Ordre til Generalerne og Statholderne udi Provincierne, for at forsikre sig om deres Troeskab, og lod kalde de Store til Petersborg, for der at aflegge deres Troeskabs Eed. Hvilket da det var skeed, betalte Hun til Krigshæren all deres resterende Sold, og ved gode Ord og Løfter stillede Cosakkerne tilfreds, som vare misfornøiede med Regieringen, saa at hun ikke alleene erhvervede sig Sikkerhed udi Landet, men endogsaa Anseelse hos alle Konger og Førster. Ja det Tyrkiske Hoff selv, som i Begyndelsen foragtede Moscoviterne, efterdi de havde underkasted sig en Qvindes Regimente af saa ringe Fødsel, begyndte at fatte høye Tanker om hende, i sær da Bregadier Romanzoff, som var skikket til Constantinopel, berettede, hvilken Forstand og Sindets Gaver hun besadd.

Efterat Czarinden saaledes havde bestyrket sine Sager, gik Anno 1725 endelig det lange forehafte [= planlagte, jf. udtrykket 'forehavende'] Ægteskab for sig mellem den Czariske Prindsesse og Hertugen af Holsteen, som skeede med stor Høytidelighed. Derefter tog hun Regieringens Sager for Alvor an [dvs. hun 'antog', 'påtog sig', Regeringens sager], og søgte at bestride alle de Vanskeligheder, som kunde møde i dette nye og vanskelige Regimente; thi ved hendes Ankomst til Regieringen vare Sagerne udi saadan Tilstand. Hun havde at befrygte sig for et Folk, der stedse letteligen kunde bevæges til Oprør, og hvoriblant mange endda ikke kunde faae af deres Hoveder de Forandringer, som den afdøde Czar havde indført; saa at der turde vel endnu findes de, der gjerne opoffrede deres Liv for at indføre lange Klæder og skiæggede Hager igien. Der var ogsaa en ung Prinds, nemlig den ulyksalige Czarovitzes Søn, som efter den vedtagne Successions=Orden var den nærmeste til Regimentet, hvilken hun alle Øyeblik maatte frygte sig for at blive førdt til Moscow, og der kroned. Dette er hvad indvortes Sager angik, som hun altid maatte have Øye paa.

Hvad fremmede Potentater anbelanger, da vare adskillige Moscovien ikke gunstige, i sær Sverrig, som havde lidet saa stor Skade under forrige Regiering, og som nu kunde gjøre sig Forbaabning at faae de forliste Provincier tilbage. Men Czarinden brugte saadan viis Opførsel, at hun indtil sin Død regierede i Sikkerhed baade for indvortes og udvortes Fiender. For at bestyrke de indvortes Sager, gjorde hun ingen Forandring med de høye Bestillingsmænd, men lod dem alle forblive udi de høye Poster, og derved forekom all Misfornøelse, som den nye Regiering kunde foraarsage, saa at hun ogsaa sikkert kunde fuldføre og handhæve alle de nyttige Forandringer, som Peter Alexiovitz havde indført. For at skaffe sig Anseeelse hos fremmede Potentater, lod hun formeere Krigsmagten [meningen er fmtl. at Czarinden lod hærstyrkerne samle], og efter Czarens Exempel gaae en Flode i Søen, endskiønt hun havde intet andet Forsæt dermed, end at lade see, at hun var altid færdig at modtage en Fiende, hvorved hun bragte andre Lande, sær Dannemark, ideligen udi Bekostninger, saasom samme Rige derudover ogsaa alletider maatte være bevæbnet, ey vidende, hvad Sigte Moscoviterne havde, sær, som Czarinden drev paa Hertugens af Holsteen Restitution, og tilligemed paastod visse Friheder udi Sundet [dvs.

Czarinden havde klare og bestemte ønsker om at russiske krigsskibe skulle kunne sejle frit gennem Øresund].

Det var ikke alleeneste udi Europa Czarinden søgte saaledes at bestyrke sig; men hun satt sig ogsaa for at fortsætte den begyndte Krig mod Persien, og at sætte sig meer fast ved det Caspiske Hav, hvilket hun ogsaa lykkeligen fuldførte, lagde nye Seyervindinger til de forrige, saa at Moscovien endnu haver inde mange anseelige Stæder og Fæstninger ved den Caspiske Søe, hvilke Persien endnu ikke har været i Stand at tage tilbage, og Tyrkerne, som have anseet saadan Moscoviens Tilvæxt, have ikke vovet sig at bryde løs.

Saaledes styrkede Czarinden meer og meer sin Throne, saa at hun understod sig [= vovede, dristede sig til] at regiere med ligesaadan Myndighed, som forrige Czar, hvilket hun fornemmeligen lod see ved tvende Foretagender: 1) i det hun efter sit eget Tykke tog sig for at regulere Successionen, og da nogle derover begyndte at knurre, lod hun udgaae et trykt Skrift under den Titel: **En Souverain Potentats Rett til at nævne sig [= udnævne, udpege] en Successorem.** De Skandskrifter, som derover bleve giorte, ansaae hun kun med Foragt, og derfor ikke stod fra sit Forsæt. [2)] Det andet driftige Foretagende var at fuldbyrde en Forordning, som den forrige Czar havde udgivet, angaaende de geistlige Midlers Eftersøgning, hvilket Peter Alexiovitz med all sin Myndighed og Skarpsindighed ikke havde kunnet faae ret Kundskab om, efterdi der er intet Land, hvor Geistligheden er meer sammenholdig, end udi Moscovien, og hvor Almuen haver meere blind Lydighed mod Præsterne. Udi dette Foretagende lykkedes hun saa vit, at endskiønt Undersøgningen ikke gik for sig, saa dog maatte Geistligheden gjøre hende en anseelig frivillig Gave, for at undgaae videre Examen. Jeg har fortaalt udi Peter Alexiovitzes Historie, udi hvilken tyk Vankundighed [= uvidenhed] det Ryssiske Folk tilforn svævede, og hvorledes hans Czariske Majestet forsøgte at udrødde saadan Vankundighed, og at indføre Konster og Videnskabe, til hvilken Ende han nyeligen for [= før] sin Død havde stiftet udi Petersborg et Academie for Videnskabe. Men det samme blev ikke ret bragt udi Stand, førend under denne Czarinde, og en Begyndelse dertil giordt Aar 1726. Det bestod da af 16 over heele Europa berømmelige Professorer [jf. analogien til Sorø]: nemlig, Herman, Bernouilli, de Lisle og Goldbach udi Mathesi, Lentman udi Mechanicis, Bilfinger udi Physicis, Martini og Mejer udi Philosophien, Honinger, du Vernoy, Brucher, og Bernouilli udi Medicinen, Gross, Kohe, Bayer, og Bechtenstein udi Sprog, Historier og Antiquiteter. Dette Academie satt Czarinden udi Stand at blive et af de anseeligste udi Europa, og fandtes da neppe paa eet Sted saa mange grundlærde Mænd.

Petrus Alexiovitz havde derforuden efterladt sig tvende vigtige Ting at fuldbyrde, nemlig Søemagtens Forøgelse, item at finde en Vey igiennem Nord=Tartariet til China, Japon og Indien. Disse Anslag tog hun sig ogsaa for at sætte i Verk, og lykkedes temmeligen i det første; thi hun formerede den Ryssiske Flode til 50 Krigsskibe af Linie [dvs. linjeskibe, store krigsskibe der på Holberg's tid og frem til engang i 1800-tallet kunne lægges på linje og deltage i søslag], foruden 40 Fregatter, Gallejer, Galioter, og en uhyrlig [= uhyrlig, meget stor] Mængde af flade Skibe, som ere beqvemme til at gaae ved Kusterne, og at gjøre Landgang med.

Hvad det andet store Forslag angaaer, da veed man, hvad Møye det Ost=Indiske Compagnie udi Holland har anvendt paa at udfinde en Vey igiennem Norden til China og Indien. Til den Ende have været brugte de forfarenste [= erfarne, befarne] Søemænd, men man har ikke kundet komme paa den anden Side af Nova Zembla. Engelænderne have ogsaa tit giordt samme Forsøg, men ogsaa forgieves. Alle de som have indretted deres Seilatz Norden for Nova Zembla, have ikke kunnet komme frem for Iis; men de have derimod fornummet [= opdaget, erfaret], at jo meere de komme mod Øster, jo mindre Hinder have de af Iisen. Disse Anmerkninger agtede Petrus Alexiovitz at føre sig til Nytte, og som han var Mester af det Nordiske Tartarie, saae han sig udi Stand, bedre end andre, at kunne efterforske Kusterne, og at følge dem indtil det Land Iesso [se evt.: <http://da.wikipedia.org/wiki/Jesso-Gran>] men de idelige Uroeligheder Hans Czariske Majestet var indviklet udi, tillode ham ikke at sætte dette Anslag i Verk. Czarinden derimod lagde Haand derpaa, og til den Ende skikkede Capitain Bering [Vitus Bering] med et got Antall Søefolk for at indskibes udi Kamziaka eller Kameitka, en god Havn, som ligger paa 60 Grad Latitud. for at efterforske, om den Kiede af høye Bierge, som synes at gjøre et langt Promontorium [= for-bjerg], og at gaae ind i den Tartariske Søe, ikke er en Isthmus [se evt.: <http://en.wikipedia.org/wiki/Isthmus>] eller smal Nakke, som føyer dette faste Land ved de Lande, som ligge under Polen [= Nordpolen], eller om samme Bierge ere kun alleene et Promontorium eller Cap, som man kand seile forbi. Men Czarinden døde, førend man fik Tidender fra Capitaine Bering, og har man intet videre hørt om dette Anslags fremgang.

Den eeneste Statsfeil, som denne Store Czarinde holdes for at have begaaet udi hendes Regiering, var den alt for store Iver, hun stedse lod see for Hertugen af Holsteen, til hvilken at retablere, alle hendes Tanker vare henvendte, ja den Iver gik saa vit, at hun for den Aarsags skyld bevæbnede den største Deel af Europa mod sig, og satt sig mod den Hannoverske Alliance mod det Ryssiske Riges Fordeel. Det er noksom bekiendt, at der til Wien blev sluttet et Forbund mellem Keiseren og Spanien, udi hvis Kraft Spanien lovede at garantere det ny stiftede Keiserlige Ost=Indiske Compagnie udi De Østerrigske Nederlande, og iligemaade tilstod Keiserlige Undersaattere visse Fordeele udi Indien, som den tilforn havde accordered andre Nationer, men nu udelukket. Over dette Forbund bleve andre Potentater misfornøede, og blev derfor 1725 den 3 Sept. sluttet en defensive Alliance til Hannover imellem Frankrig og Engeland, hvorudi siden adskillige andre Potentater traade. Disse tvende Tractater, nemlig den Wienske og den Hannoverske, deelte Europa ligesom udi tvende Parter, eftersom enhver arbeidede paa at trække andre Potentater til sit Partie.

Udi denne Tilstand tog Czarinden ikke i Betænkning at slaae sig til det Wienske, hvorvel svageste Partie, og det fornemmeligen i Henseende til Hertugen af Holsteen. Thi saasom Frankrig og Engeland havde garantered Kongen af Dannemark det Slesvigske Hertugdum, saae hun vel, at hun ikke kunde naae sit Maal ved at træde i den Hannoverske Alliance, og derfor sluttede Forbund med Keiseren og Spanien, saasom samme Riger lovede at befodre [= befordre, fremme] Hertugens Restitution. Derpaa rustede Czarinden en mægtig Flode ud, som efter all Anseelse [her = formodning] skulde mod Dannemark. Hvorudover Dannemark ogsaa rustede, og de Danske Skibe, conjungerede med en Engelske

Esqvadre under Amiral Wager, begav sig i Østersøen for at hindre den Moscovitiske Flode at komme ud, hvilket og skeede. Saaledes stode Sagerne indtil Czarindens Død, da Stats=Maximerne forandredes ved den nye Regiering, Prinds Menzikov, der var Hiulet, som drev alting udi Czarinde Catharines Tid, kom i Unaade, og Hertugen af Holsteen, som havde bragt Landet i Vitløftighed, maatte forlade Moscovien. Saa at ved denne store Prindsesses Død heele Europa begyndte at faae en anden Skikkelse.

Hendes Død tildrog sig saaledes. Udi det Aar 1726 begyndte Czarinden at blive stedse svagelig, og saadant tog meere til udi Begyndelsen af 1727, hvorudover hun lod forskrive til sig Kongen af Preussens Medicus, hvilken kunde ikke give uden slet Forhaabning om hendes langvarige Svaghed. Hvad som formeerede [= forøgede] hendes Svaghed, var en Sammenrottelse mod Regieringen udaf visse høye Personer, hvis Sigte, som der siges, var at støde hende fra Thronen, og indeslutte hende udi Kloster. Saa at man kand sige, at som hendes heele Liv var en Kiede af en usædvanlig Lykke, saa indfaldt hendes Død ikke mindre beleiligen for Hende, saasom den skeede, da hun endda var udi største Herlighed og Anseelse. Endeligen tog hendes slette Helbrede saa meget til, at hun maatte holde ved Sengen, og endeligen [= til sidst, jf. det Engelske 'eventually'] døde 1727 den 17 May, udi hendes Alders 38 Aar og nogle Maaneder, efterladende sig to Prindsesser, Anna Petrowna, som var gift med Hertugen af Holsteen, og Elizabeth, som hun ved Testament accorderede til Carl August af Holsteen Biskoppen af Lybek. Hendes Testament var saaledes, at Prinds Peter Alexiovitz den ulyksalige Czarovitzes Søn skulde succedere med samme Myndighed, som hun havde haft, og om han døde uden Livs Arvinger, skulde hendes ældste Dotter Anna Petrowna og hendes Arvinger, og siden den anden Dotter Elizabeth Petrowna og hendes Arvinger succedere udi Regieringen, og endelig [= til sidst], hvis de ogsaa døde uden Arvinger, skulde Regieringen falde til Natalia Alexiewna, som var den store Czar Peters Sønne=Dotter, og skulde de alle forbindes til at bekiende den Grædske Troe, som var stadfæstet udi Rysland. Udi den unge Czars Mindreaarighed skulde Landet regieres af et Raad, der skulde bestaae af 9 Personer, nemlig Anna Petrowna, Elizadeth Petrowna, Førsten af Holsten, Prinds Menzikov og 5 andre Raadsherrer. For alting befoel hun, det som laae hende meest paa Hiertet, at arbeide paa Hertugens af Holsteen Restitution. Men intet af alt dette blev efterleved, uden at [= bortset fra at] Prindsen kom til Regieringen; thi Hertugen af Holsteen maatte strax efter hendes Død forlade Landet, og Prinds Menzikov blev stødt fra all sin Herlighed.

Dette er en kort Begreeb af denne store Czarindes Historie, om hvilken man kand sige, at dens Lige er neppe at finde, hverken udi gamle eller nye Krøniker, saa vel i Henseende til hendes Lykke, som hendes Forstand; thi hvad Lykken angaaer, da skal ikke kunde vises deslige udi noget Lands Historie; ja Efterkommerne maa skee vil holde det for en Fabel, at en fattig Pige, der var forloved med en Under=Officeer, udi nogle faa Aar blev først en stor Potentats Gemahlinde og siden en regjerende Dronning med u=omskrænked Magt i et af de største Lande i Verden. Hvad hendes Forstand angaaer, da sees den derudaf, at hun ikke alleene stedse vidste at conservere sig udi en hastig og vanskelig Herres Naade, men endogsaa, da hun end ikke var 20 Aar gammel, og af ingen Skiønhed, saaledes at betage en af de klogeste Potentater, der

nogen Sinde har siddet paa Thronen, at han intet gjorde, end udi de vigtigste Statssager uden hendes Raad. Ja det som er meere forunderligt; hun vidste at forandre Successions=Ordenen og at bane sig Vey til Thronen, herskede stedse med u=omskrænket Magt og Myndighed, og tilligemed var en Skræk for den største Deel af Europa, saa længe hun levede, saa at efter hendes Død der blev et nyt Systema i Statssager i Europa, da den Frygt ophørede, som hendes Regimente foraarsagede. Ja det som er fast utroeligt; hun banede sig ikke alleene Vey til et af de største Herredømme udi Verden, men endogsaa disponerede derover, som en Conqvete [= erobring], saa at hun ved Testament gav Rett til Regieringen, og udelukte derfra efter egen Villie og Tykke, hvem hun vilde, saa at man kand sige, at ligesom Petrus Alexiovitz var een af de største Mænd, saa var Catharina Alexiewna den største Qvindes=Person, som er at finde i Historier.

Sammenligning.

Man seer af disse tvende Heroinders Historie, hvad Overensstemmelse der har været imellem dem: Begge havde stor Capacitet udi Regierings=sager; begge bleve regierende Førstinder efter deres Herrers Død; begge forestoede [= styrede] deres Lande med stor Myndighed; begge udvidede deres Grændser, og udi Anseelse gave ingen Regentere efter i deres Tid; begge vare ogsaa Elskere og Forfremmere af boglige Konster. Hvad begges Duelighed angaaer, da var den Palmyrenske Dronnings Større udi Krig, den Ryssiske Monarchindes Større udi Fred. Zenobia var ikke alleene hurtig i at gjøre Krigs=Anstalter, men commenderede ogsaa Krigshærene udi egen Person, nu til Hest nu til Fods. Catharina derimod lod sig nøye med at føre Krig ved hendes Generaler, saa at, hvis man vil maale en Regents Storhed efter deres personlige Felttog, haver den første herudi Fortrin. Hvad derimod andre Ting angaaer, som er den vigtigste Part af en Regents Forretninger, da kand man sige, at den første regierede med Viisdom, men den sidste med Forundring. Det siges begge til Berømmelse, at Odenatus gjorde intet, uden efter Zenobiæ, og at Petrus Alexiovitz forrettede intet uden efter Catharinæ Raad. Dette tiener til Beviis paa Begges Capacitet: men i sær paa den sidstes, og viiser, at saa meget som den Rysiske Monark overgik den Palmyrenske udi Regierings Konst, saa meget høyere Tanker kand man gjøre sig om den førstes, end om den sidstes Raadgiverske.

Begge bleve regierende Førstinder efter deres Herrers Afgang. Zenobia siges at have ført berømmeligere Regimente end hendes Mand, hvilket er stort. Catharina siges at have ført lige saa berømmeligt Regimente, som hendes Mand, hvilket er større, ja saa meget større, som der udfordres fleere Qualiteter til at ligne den sidste, end at overgaae den første. Begge regierede med stor Myndighed: Zenobia holdt Ægypter, Syrer, Araber, Saracener og Armenier saaledes udi ave, at de Folk, som ellers af Naturen vare uroelige, ikke turde bevæge sig i hendes Tid. Catharina holdt det heele Ryssiske Monarchie udi bestandig Lydighed, regierede med en u=omskrænket Magt, og disponerede over Rysland, fast som en Conqvete [= erobring], saa at hun forandrede

Successions=Orden, hvilket er den største Prøve paa en arbitraire Myndighed. Hvormeget meere man herudi maa forundre sig over den sidste end den første, sees, naar man betragter begges Fødsel og forrige Vilkor. Zenobia var vel ikke født til Zepter og Krone, men var dog af stor og anseelig Byrd, holdtes for at nedstige fra de Ægyptiske Cleopatris. Catharina derimod var en fattig, ringe, fremmed Pige, som var forloved med en Under=Officeer, og blev en af de mægtigste regierende Førstinder. Hvad begges Conqveter [= erobringer] angaaer, da vare Zenobiæ større; thi hun undertvang heele Ægypten og tilligemed mange Orientaliske Provincier: Catharina derimod erobrede kun nogle Persiske Grændse=Steder [= Grænsebyer], skjønt det sidste kostede meere Arbeid end det første, eftersom det nu omstunder vil meere Lykke til at indtage en Fæstning, end udi gamle Dage at undertvinge et heelt Rige. Begge vare Elskere og Forfremmere af boglig Konster: Zenobia havde Fuldkommenhed i det Ægyptiske Sprog, iligemaade det Græske, kunde tale Latin, og var saa versered [her nærmest = velorienteret] udi de Ægyptiske og Orientaliske Historier, at der siges, hun selv har skrevet et kort Begreb derover; forfremmede ogsaa lærde Mænd, blant hvilke var hendes Læremester Longinus. Catharina fuldførte den Plan, som Petrus Alexiovitz havde lagt, og ved at forskrive de lærdeste Mænd fra alle Lande udi Europa til Petersborg, gjorde samme Stad til en Nordisk Athenen. Kort at sige; den første har blant heroiske Damer haft faae, den sidste ingen sin Lige: thi hvor meget man end blader udi nye og gamle Historier, skal man neppe finde en fattig Jomfru af ingen Byrd og af ingen Skiønhed at være bleven en stor Monarks Gemahl, at have u=anseet der vare mandlige Arvinger, succederet efter hans Død, ved Testament forordnet egne Arvinger, disponeret over et mægtigt fremmed Land, ligesom hun kunde have vundet det ved Sværd eller tilkiøbt sig det for Penger, og endeligen [= til sidst] død roeligen paa sin Sottesæng.

Supplerende litteratur m.v.

Zenobia

Ebbe Kløvedal Reich: *Zenobias liv*. Roman. Forlaget Vindrose, København 1998.

Finn O. Hvidberg-Hansen: *Zenobia - byen Palmyra og dens dronning*. Tidsskriftet Sfinx, Aarhus 2002.

Rusland. Catharina. Tiden derefter

Svend Aage Christensen & Henning Gottlieb (red.): *Danmark og Rusland i 500 år*. Det Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg, København 1993.

Heri: Niels Erik Rosenfeldt: *Holbergs Danmarkshistorie som redskab i russisk samfundskritik*.

Peter Ulf Møller: *Strandet i Europa. En japansk skibsbesætnings oplevelser i Rusland 1783-1793*. Gyldendal, København 2001.

Noter

Benyt (hvis du står i din browser) returknappen for at komme tilbage til teksten.

Zille Hansdotters Forsvars=Skrift:

Se på Kalliope: <http://www.kalliope.org/digt.pl?longdid=holberg2002122403>

Vopiscus

Historikeren Vopiscus skrev om de augustuske kejsere; han nævnes af Edward Gibbon i kap. XI, se også kap. X; af kronologiske grunde skal Holberg's Vopiscus ikke forveksles med Gaius Julius Caesar Strabo Vopiscus.

Se: <http://ebooks.adelaide.edu.au/g/gibbon/edward/g43d/chapter11.html>

Longinus

Sofisten Cassius Longinus (født o. 210 AC, henrettet o. 273 AC). Han skal selv sagt ikke forveksles med hverken Gajus Cassius Longinus der deltog i drabet på Cæsar ... eller med dén romerske soldat der - efter en vis 'tradition' - stak Jesus Kristus i siden med et spyd under korsfæstelsen ... og som muligvis senere blev kristen.

Czarens historie

Se på ADL: http://www.adl.dk/adl_pub/pg/cv/ShowPgText.xsql?nnoc=adl_pub&p_udg_id=37&p_sidenr=179

Kommentarer, spørgsmål, forslag vil altid være velkomne. Send en mail, benyt evt. kontaktmuligheden øverste til højre.
